

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**КРИМІНОЛОГІЯ ТА
КРИМІНОЛОГІЧНА (ПРОФІЛАКТИЧНА) ПОЛІТИКА**

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика
Викладач (-і)	Фріс Павло Львович, доктор юридичних наук, професор кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права, Заслужений діяч науки та техніки України Петечел Олексій Юрійович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права
Контактний телефон викладача	Петечел Олексій Юрійович (0342) 59-61-34
Е-mail викладача	Петечел Олексій Юрійович petechel.oleksii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kkr.pnu.edu.ua/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту курсових робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є вивчення науково обґрунтованої стратегії і тактики запобігання злочинності із застосуванням системи профілактичних заходів соціально-кримінологічного характеру, вивчення злочинності як явища, його детермінант.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика. Загальна частина. 2. Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика. Особлива частина. <p>Кримінологія — це наука про злочинність і злочин, їх причини й сприятливі умови, особу злочинця і його жертви, а також про пов'язані із злочинністю явища відхилення соціальної поведінки, шляхи й засоби запобігання злочинності. Об'єктом науки кримінології є суспільні явища, пов'язані зі злочинністю та іншими правопорушеннями, причинами й умовами виникнення злочинності, місцем і роллю особи злочинця в системі суспільних відносин, а також із вирішенням завдань щодо профілактики правопорушень.</p> <p>Предметом кримінології є дослідження закономірностей, законів, принципів, властивостей, проявів розвитку суспільних відносин, які становлять об'єкт кримінології; ці явища певною мірою вивчені, але належать до подальшого дослідження.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів знань щодо предмету та методології кримінології, її ролі у боротьбі зі злочинністю, поняття злочинності як соціально явища та основних її показників, особи злочинця та потерпілого, детермінації злочинності; умінь та навичок з розробки ефективних заходів, спрямованих на запобігання злочинності, виявлення механізму поведінки злочинців та потерпілих; ознайомлення з основними видами злочинності, особливостей їх причин та умов, особи злочинця певного виду, а також способів боротьби з ними.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є отримання студентами необхідних знань, вмінь та навичок щодо розуміння та практичного застосування у роботі знань з основних проблем кримінології, розкрити сутність понять предмет, метод, методологія, місце кримінології в системі наукових знань; дати необхідні вміння та навички, що необхідні для організації та проведення кримінологічних досліджень; вивчити основні теоретичні та практичні питання запобігання злочинності.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	

Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:

знати:

- поняття та предмет науки кримінології;
- поняття, ознаки та показники злочинності
- поняття та характеристики особи злочинця;
- закономірності детермінації злочинності;
- основи профілактики злочинності;
- кримінологічну характеристику основних видів злочинності;
- зміст кримінологічної (профілактичної) політики;
- основні терміни кримінологічної політики;
- методи кримінологічної політики;
- сучасний стан реалізації кримінологічної політики.

вміти:

- розраховувати якісні та кількісні показники злочинності;
- визначати тенденції розвитку злочинності окремих видів;
- прогнозувати стан злочинності та детермінанти злочинності у майбутньому;
- визначати наявність та характер детермінантних зв'язків соціальних явищ та злочинності в цілому;
- аналізувати законодавчих актів щодо реалізації кримінологічної політики;
- давати правильну оцінку заходам реалізації кримінологічної політики;
- аналізувати стан злочинності в Україні, визначати причини та умови злочинності;
- розробляти заходи кримінологічної політики.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	22
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
самостійна робота	122

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1,2	081 Право	1	вибірковий

Тематика курсу

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Змістовий модуль 1. Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика. Загальна частина

Тема	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Предмет і система кримінології	2	2	4
Тема 2. Історія розвитку та сучасний стан кримінології в Україні			6
Тема 3. Злочинність і її показники	2	2	6
Тема 4. Причини та умови злочинності	2	2	6
Тема 5. Особа злочинця	2	2	6
Тема 6. Індивідуальна злочинна поведінка			6
Тема 7. Особа жертви (потерпілого) у кримінології	2	2	6
Тема 8. Поняття та зміст кримінологічної (профілактичної) політики	2	2	6
Тема 9. Управлінські заходи щодо протидії злочинності		2	6
Тема 10. Запобігання злочинності	2	4	4
Тема 11. Міжнародна кримінологічна (профілактична) політика			6

Змістовий модуль 2. Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика. Особлива частина.

Тема 12. Насильницька злочинність	2	2	4
Тема 13. Корислива злочинність		2	4
Тема 14. Необережна злочинність	2	2	4
Тема 15. Професійна та організована злочинність		2	6
Тема 16. Корупційна злочинність	2	2	6
Тема 17. Економічна злочинність		2	6
Тема 18. Злочинність у сфері обігу наркотичних засобів			6
Тема 19. Злочинність неповнолітніх			6
Тема 20. Злочинність у сфері правосуддя			6
Тема 21. Рецидивна злочинність	2	2	6
Тема 22. Жіноча злочинність		4	6
ЗАГ.:	22	36	122

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Загальна система оцінювання навчальної є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.4 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами, внесеними Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту, протокол №5 від 28 лютого 2017 р.) – <i>текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/.</i></p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами однієї письмової модульної контрольної роботи. Робота виконується на останньому семінарському занятті та охоплює весь зміст навчальної дисципліни.</p> <p>На контрольну виносяться 2 описових завдання, які оцінюються по 7 балів, 2 коротких запитання, які оцінюються по 3 бали. Максимальний бал за контрольну становить 20.</p> <p><u>За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів)</u> студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття. Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань <i>знаходяться на кафедрі та розміщені на сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/</i></p>
Семінарські заняття	<p>Система оцінювання семінарських занять визначена п.п. 4.4.3.2, 4.4.3.3 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника</p>

7. Політика курсу

<p><u>Письмові роботи:</u></p> <p>Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських (практичних) занять), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань – <i>Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/</i></p> <p><u>Академічна доброчесність:</u></p> <p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та</p>

виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/>).

8. Рекомендована література

1. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Протидія злочинності та профілактика злочинів : монографія / О. М. Бандурка, О. М. Литвинов ; МВС України, Харків. ун-т внутр. справ. - Харків: ХНУВС, 2011. - 308 с.
2. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Стратегія і тактика протидії злочинності: монографія / О. М. Бандурка, О. М. Литвинов. - Харків: Вид-во "Золота миля", 2012. - 287 с.
3. Батиргарєєва В.С. Рецидивна злочинність в Україні: соціально-правові та кримінологічні проблеми: Монографія. - Харків: Право, 2009 - 576с.
4. Бойко А.М. Теоретичні концепції сутності економічної злочинності у вітчизняній кримінології // Науковий вісник Чернівецького університету: Правознавство. Збірник наукових праць . - 2007 - Вип. 427. - С.106.
5. Василевич В. Поняття кримінологічної характеристики насильницьких злочинів // Право України. - 1997. - № 12. - С. 82-84.
6. Василевич В.В. Отображение криминологической политики в законодательстве Украины о предупреждении насилия в семье / В. В. Василевич // Человек: преступление и наказание / редсов.: А. А. Крымов и др.. - Рязань : Академия ФСИН России, 2013. - № 2 (81). - С. 151 - 154.
7. Василевич В.В. Принципи кримінологічної політики України / В.В. Василевич // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр./ редкол.: В. І. Борисов та ін.. - Х. : Право, 2014. - Вип. 27. - 304 с. - С 82 - 90.
8. Василевич В.В. Співвідношення кримінальної та кримінологічної політики // Наук. вісник Нац. акад. внутр. справ. - К., 2014. - № 4(91). - С. 123 - 132.
9. Василевич В.В. Щодо змісту кримінологічної політики / В. В. Василевич // Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення [Текст] : тези доп. наук-практ.конф. (Київ, 26 березня 2015 року) / [ред. кол. В.В. Черней, О.М. Джужа, В.В. Василевич та ін.]. - К.: Нац. акад. внутр. справ, 2015. - 257с. - С. 50 - 53.
10. Василевич В.В., Джужа О.М. Головні напрями розвитку сучасної кримінології // Наук. вісник Нац. акад. внутр. справ. - К., 2015. - № 1(93). - С. 28 - 37.
11. Голіна В. Кримінологічна політика в Україні: деякі теоретико-прикладні проблеми // Вісник Академії правових наук. - 2008. - № 2(53).-182
12. Голіна В. Соціальні та психологічні чинники кримінологічної віктимізації в Україні // Вісник Академії правових наук. - 2007. - № 3(50). - С.185-190.
13. Голіна В. Теоретичні та прикладні проблеми втілення кримінологічної політики в Україні // Право України. - 2009. - №7. - С. 24
14. Голіна В.В. Запобігання злочинності в Україні: Навчальний посібник. - Харків, 2007. - 107 с.
15. Голіна В.В. Кримінологічна політика України як ресурс у протидії злочинності (реалії і можливості) / В. Голіна // Вісник Національної академії правових наук України. - 2013. - № 2. - С. 193-201.
16. Голіна В.В. Кримінологічна політика України: сутність та передумови її формування / В.В. Голіна, М.Г. Колодяжний // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. - Харків. :

Право, 2012. - Вип. 23. - С. 53-63.

17. Голіна В.В. Кримінологічна політика як основа розробки теорії і практики запобігання злочинності в Україні / В. В. Голіна // Проблеми законності. - 2016. - Вип. 133. - С. 192-203.

18. Голіна В.В., Головкін Б.М. Загальне запобігання злочинності як одна з цілей кримінального законодавства (кримінологічний підхід) // Питання боротьби зі злочинністю. - 2008 - Вип. 16. - С. 49-55.

19. Джужа О. М. Тлумачення кримінологічних понять / О. М. Джужа // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. - 2014. - № 1. - С. 14-23.

20. Джужа О. М., Іванов Ю. Ф. Кримінологія: Навчальний посібник. - Навчальний посібник. - К.: Вид. Паливода А. В., 2006.- 264 с.

21. Джужа О. М., Чернявський С. С. Місце і роль кримінологічних досліджень у протидії економічній злочинності в Україні // Наук. вісник НАВСУ. - 2005. - № 1. - С. 89-95.

22. Джужа О.М. Запобігання злочинам, пов'язаним із сексуальним насильством. / О.М. Джужа. - К.: Атіка, 2009. - 240 с.

23. Джужа О.М. Запобігання злочинам: кримінологічно-віктимологічна парадигма: [моногр.] / О. М. Джужа. - К.: Нац. акад. внутр. справ, 2015. - 331 с.

24. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. - К.: Вид. Дім "Ін Юре", 2007.

25. Кримінологія: Навчальний посібник / О.Є. Михайлов, А.В. Горбань, В.В. Міщук. - К.: Знання, 2012. - 565с.

26. Кримінологія: підручник / В.В. Голіна, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуйська та ін.; за ред. В.В. Голіни, Б.М. Головкіна. - Х.: Право, 2014.

27. Литвак О. В. Злочинність, її причини та профілактика. - Київ: Україна, 1997- 167 с.

28. Медицький І.Б. Вплив соціальних факторів на злочинність в умовах становлення незалежної Української держави. - Івано-Франківськ, 2007. - 222с.

29. Медицький І.Б. Запобігання злочинності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - Івано-Франківськ, 2008. - 220с.

30. Фріс П. Питання кримінально-правової політики у сфері боротьби з організованою злочинністю // Право України. - 2004. - № 12. - с.101-104.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Фріс П.Л., Петечел О.Ю. Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика. Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять (для студентів денної форми навчання (ОС «Магістр»)) [Текст] / Павло Львович Фріс, Олексій Юрійович Петечел. – Івано-Франківськ: Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2021. – 54с.

2. Фріс П.Л., Петечел О.Ю. Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика. Методичні вказівки для підготовки до самостійної роботи (для студентів денної форми навчання (ОС «Магістр»)) [Текст] / Павло Львович Фріс, Олексій Юрійович Петечел. – Івано-Франківськ: Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2021. – 49с.

<https://kkr.pnu.edu.ua/>

Викладач _____ доц. Петечел О.Ю.